

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

I ante C

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107476)

composita, Inibi, & alibi, seu aliubi, & ibidem: quæ suis locis explicantur.

Ibices, Capræ sylvestres sunt, perniciousitatis mirandæ. [Vn. Ved kenke.] Plin. libro 8. cap. 53: Sunt capræ, sunt rupicapræ, sunt ibices perniciousitatis mirandæ, quanquam onerato capite, vastis cornibus, gladiatorumque vaginis: in hæc se librænt, ut tormento aliquo rotati in petras, potissimum è monte aliquo in alium transilire quærentes, atque recessu pernicious, quò libuerit, exultant.

Ibidem, penultima producta, In eodem loco. [איבידעם. Gal. En ce mesme lieu, là mesme. Ital. In quello stesso luogo. German. Eben dasselb. Hispan. En el mismo lugar. Polon. Tamże. Vngar. Vgyan ottan. Angl. In that same place.] Virgilius 1. Aeneid. ter fluctus ibidem Torquet agens circum. Cicer. pro Quintio: Quod ibi rectè custodire poterunt, id ibidem custodiunt.

Ibis, avis soli Aegypto peculiaris, quæ serpenticus vescitur. Hæc duplex esse fertur: altera nigra tota est altera ciconiæ non absimilis, diversa tamen à ciconia. [Vng. Gém.] Cic. lib. 2. de Natura deorum: Ibis maximam vim serpentium conficiunt, quum sint aves excelssæ, rigidis cruribus, corneo proceroque rostro: avertunt pestem ab Aegypto, quum volucres angues ex vastitate Lybiæ vento Africo invecitas interficiunt atque consumunt: ex quo fit, ut illæ vivæ nec moris nocent, nec odore mortuæ. Hæc ille. Traditur autem ibis clysteris usum prima demonstrasse, quòd consuetudinem habeat se purgandi rostri aduncitate cam perluens partem, qua ciborum onera redduntur. Autor Plin. lib. 8. cap. 27.

I ante C.
I.C. In notis antiquorum iuxta catulum, vel intra circum, vel Iulias Cæsar, vel jurisconsultus. I.C.E.V. iusta causa esse videtur. I.C.L. Intra clivum.

Iecroco, vel idcirco, ideo, ob eam rem, vel ea re.

Ichnemōn, [ἰχνημόν. Gal. Vozat d'inde. Ital. Sarice à topo d'India. German. Ein Indisches Maas. Hisp. Katana de India. Polon. Indyka miar. Vngar. Indiai egér. Angl. A rat of India.] Animal est magnitudine felis, specie mutis, vulgò nunc Mustem Indicum vocant. Nascitur in Aegypto, & cum aspidè pugnat. Ichnemōna Aegyptii adorant: quoniam ova crocodilorum conterit: & luto convolutus, quum os aperiant, ita in ventres eorum insilit, ut excelsis intestinis eos interimat. Plin. lib. 8. cap. 24.

Ichnemōn, Quandoq; Nicander vocat ichnemōnes.

Ichnographia, [ἰχνογραφία. Polon. Pisanizymerzycki do opisania.] Quasi vestigiū descriptio, est futuri operis delineatio, quàm Galli Planus formam vocant. Vide Vitruvium lib. 1.

Ichteifasinus, Majorana & famsuchus quondam magis sic vocata, ut annotat Dioscor. lib. 31. cap. 45.

Ichta, Instrumentum, quo demortuus fetus ex utero præciditur.

Ichthyocolla, [ἰχθυόκολα. Gall. Colle faite de peau de poisson, colle de bouche. Ital. Colla di pesce. German. Hauptfischen / ist ein teim von eodem Fisch. Hispan. Cola de pesca. Polon. Klei ryb. Vng. Hál csyó. Angl. Glue made of fish skins, mounting.] Gluten ex pisce, à De dalo primùm inventum, ut tradit Plinius lib. 7. cap. 46. Est item ichthyocolla, piscis cujusdam nomen, corium habens glutinosum, ex quo glutinum conficitur. Autor Plin. lib. 12. cap. 7.

Ichthyopolia, pen. prod. Piscium venditor. [ἰχθυόπωλα. Gal. Vendeur de poisson. Ital. Venditore de pesci. Germ. Ein Fischverkäufer. Hisp. Vendedor de pesces. Pol. Kłoni przykupien. Vn. Hal áros. Ang. That selleth fishes.] Locus autem vendendis piscibus destinatus Ichthyopolion, n. l. [ἰχθυόπολιον] appellatur. Pol. Ribni rinek. Vng. Hal piacc.]

Ichthyotrophium, [ἰχθυότροφίον. Gall. Etang, vivier. Ital. Pisciera, vivajo. Germ. Ein Fischgrub / ein Weet in dem man Fisch fasset. Hisp. Etanque de pesca. Pol. staw dl a chowania ryb, alkimy. Vn. Hal tarto, háka. Ang. A fish pond or stew.] Piscina a lendis piscibus accommodata: quòd & vivarium à Latinis dicitur. Col. lib. 8. cap. 1: Atque etiam quum datur liquoris facultas, ἰχθυότροφία sedula cura exercetur: ea sunt omnia (ut Latine potius loquamur) sicut avium corticalium stabula, nec minus earum quæ conclavibus septa saginantur, vel aequalium animalium receptacula.

Ico, eis, ic, etum, act. i. ferio, percutio. [ἰκω. hichchah. ἰκωτιν νόσος. Gall. Frapper, ferir, toucher. Ital. Percuotere, finire. Ger. Schlagen. Belg. Slan. Hisp. Herir. Pol. bicia. Vng. Meg vern, isapom. Ang. To strike, to touch.] Plautus in Truc. Hoc vide, dentibus Frenidit, scit ferunt. Cæcilius: Si unquam quisquam vidit quæ catapultæ, aut balistæ icerit. Plinius libro 2. cap. 55: Lauri fructum non icit. Icere colaphum, ἰκωτιν, est impingere alicui colaphum. Plaut. Quæ hæc res est? heu colaphum icit, malum vobis dabo. Icere foras. Cicer. in Pisonem: Tu scilicet homo religiosus & sanctus, foras quod meo sanguine in pactione provinciarum iceras, frangere voluisti. Legitur

& passivum Icor. Plin. lib. 16. cap. 30: Arborum manu saturum, receptarumq; in domos, fulmine laurus sola non ictor. Lat. lib. 1. Ibi in turba istus Remus cecidit.

Ictus, us, m. q. percussio. [ἰκτω. machchah. ἰκτω, ἰκτω. Gal. Coup, frapperment. Ital. Colpa percussa. Ger. Ein Streich oder Schlag. Hisp. Colpe de herida. Pol. Raż, uderzenie. Vng. Tücsap, ver. Zú. A stripe or stroke.] Cic. 3. Offic. Optavit Phæton, ut in patris eorum tolleretur sublatas est infans: atrequam coëssit, idu fulminis deflagavit. Virg. 5. Aeneid. - aut gravis idu Semio-cem liquit saxo, lacrumque viator. Plaut. Mostel. Perfucit ego ictus perfero argenteos. Ovid. 5. Metam. Quæ mitata dicit lactas pedis ictibus undas. Legitur & icti, genitivus à nominativo secundæ declinationis. Claud. Quadrigarius apud Gellium: Ne Gallus impetum icti haberet.

Ictus, a, um, participium. Percussus, verberatus, laesus, pulsatus. [ἰκτω. machchah. ἰκτω, ἰκτω. Gal. Frappé, seu ictus. Ital. Percosso, ferito. German. Geschlagen, getroffen. Hisp. Golpeado, herido. Pol. Uderzony. Vn. Meg utraet isapom. Ang. ictus.] Ovidius 1. Trist. Nò aliter stupuit, quam qui laurus ictus ictus Vivit.

Icton, onis, f. [ἰκτων. ἰκτων. ἰκτων. ἰκτων. Gal. Image, statue, simulacra. Ital. Immagine, effigie. Ger. Ein Bildnis. Hisp. Imagen. Pol. Obraz. Vngar. Abraz, kip. Ang. An image or lyknes or a thing.] Effigies, imago, & statua ex membris ipsi à pictoribus, seu statuariis expressa. Plin. lib. 24. Eorum verò, qui ter ibi superavissent, imagine ex membris ipsorum similitudine expressa, quas iconas vocant. Icti & icon figura, quum formæ ad formam cum quadam similitudine sit collatio, aut laudis, aut vituperationis causa. Exemplum extat apud Virgilium 4. Aeneid. Omnia Mercurio similis, vocemque coloremque, Et flavos crines, & membra decorata juventæ.

Ictonicus, a, um, Ad vivum expressus, vivam imaginem referens. [ἰκτωνικός. Gal. Tiré au vif, peint ou parvenu sur le vif. Ital. Ritratto dal naturale. Ger. Das also eigentlichs vnd mesentlich gezeichnet ist. Hisp. Debyñado de lo natural. Pol. Wytwarzony tak jakomy. Vngar. Elő ábrázolt, azaz kip. Ang. That represents the lively image of a thing.] Sueton. in Caligula simulacrum stabat in templo aureum, iconicum, amovebaturque quotidie veste, quali ipse uteretur. Plin. lib. 36. cap. 6. Adeo jam colorum usus inceperat, adeoque ars perstita erat, ut eo in prælio iconicos duces pinxisset tradatur. Athenis, Miltiadem. Callimachum, Cynegirum: Barbarorum, Darium, Tisaphernem.

Iconcula, ñnes, Diminutiv. parva icon.

Ictonicus, [ἰκτωνικός. Pol. Przemysłym mimającym. Vn. Znatnik igaxia ki istia.] Vera, vivæque imaginis expressio à verbo Græco ἰκτω, quod est effingo, seu imaginem ita cujus exprimo. Seneca lib. 15. Epist. Iconismus descriptio interperatur, atque esse verbum Publicanorum.

Icteriades fibris, Vide Ferris.

Ictericus color, Lege Color varius.

Icteros, penult. correpta. [ἰκτερός. Gal. La jaunisse. Ital. Icteria, malattia, dose fa dinotare giallo. Ger. Die Gelbsucht. Hisp. Ictericia dolencia. Pol. Żółta choroba. Vng. Sárgaság. Ang. The jaundice.] Est suffusio bilis flavæ, vel nigra per totum corpus. Plinius & Varro regium morbum appellant, quòd multo præcipue, regio planè potu, curaretur. Celsus & Apuleius vocant auriginem, à colore auris: & hominem hoc morbo laborantem, auriginosum. Marcell. Virgilius ex Dioscoride arquatam venit, à colore coelestis arcus. [ἰκτερός. Gal. Vn certain vesseau qui est de couleur jaune. Ital. Vercello giallo. Hisp. La eropendola ave.] Est item icteros avicula quædam avi coloris, quam Latini galgulum vocant, solo aspectu regium morbum sanans: unde & nomen habet. Plin. libro 30. cap. 1: Avis icterus vocatur à colore: quæ si speltens, sanati id malum tradunt, & avem mori. Hancputo Latine vocari galgulum.

Ictericus, penult. corr. qui ictero laborat. [ἰκτερός. Gal. Qui a la jaunisse. Ital. Icteric. German. Gelbsuchter. Hisp. enfermo de aquella dolencia. Polon. Żółta niemoc maicy. Vngar. Az kinsárgaság vargjon. Angl. That is sick of the jaundice.] Ictericus hoc est, à milvo, quòd oculi bile suffusi, milvini similes videantur. Plinius libro 20. capite 9: Ictericis, necnon & phreneticis radicis crudæ succum gargariandam bibendumque demonstrat. Idem libro 21. capite 20, vocat velle suffusor. Juvenalis Satyra 6: Consulit ictericæ lento de fonte matris.

Ictis, idis, ñnes, Inquit Aristoteles, Sylvestris mustelæ genus est, magnitudine Melitæis catelli: sed pilo, facie, albedine partibus inferioribus, & morum astutia mustelæ simile. Manifestum maiorem in modum, & officit alvearibus: mellis enim avida est: aves etiam peit, ut felis. Hanc marian speciali vocabulo vocat. Genitale ei osseum est, medicamento urinae stillationibus. Plinius

Milvus lib. 20. cap. 4. [Germ. Ein Waizer oder Juis. Pol. Marda. Vng. Er de mnyit. Ang. A kind of woodpecker.]

Idus, Vide I C O.

I D. In notis antiquorum, Iudex, Interdum idus, iudicatum. I. D. inferis dis, vel in dimidio, vel iuris dicendi, vel iuri dicendo, vel in dominio. I. D. C. Iuris dicendi causa. ID. ID. iudicium iudicandum. I. D. E. Idem est. ID. I. D. iudicium dabo. I. D. P. Iure dicendo praerent, vel iuri dicendo praefari, vel iure dicendo praeripi. I. D. T. S. P. In die tertio sive petradinum. I. D. S. Iudicium solvi. I. D. Q. Idemque.

Idcentrum genus pronominis is, varium in oratione usum habens. [722. 1722. Gal. Cels. Ital. Cels. Ger. Das. Hisp. Ello. Pol. To. Vng. Az. ex. Ang. That.] Eleganter adjunctum habet genitivum ut. Id centris, id temporis: id est, ea reate, eo tempore. Cic. in Epist. Id arata iam sumus, ut omnia fonter fere debeamus. Idem in Catil. Quos ego id temporis ad me venturos praedixeram. Id quod res est, id est acti dicemus quod verum est. Terentius in Adelpis: Veni co pito id quod res est. Id idipsum, idem est quod hoc. Cic. Lentulo: Multi rogabantur, atque idipsum Consulibus iuvit. Ab id. sic. ideo. [7222. Polon. Pzeto. Vng. Azet.] ob eam causam: idcirco, propter hoc, &c. id est, quae declarantur suis locis. Id est, pro veluti apud Iuriconsultos aliquando ponitur. Vipian. de pact. Paeta in personam sunt quoties pacifcor ne petam: id est, ne a L. Titio petam. Et puto interdum permittendum: id est, si grande damnum sit minus.

Id quod, pro id eo quod veteres dicebant. Sic loquutus est Terent. in Heaut. id quod est consimilis moribus, convinces facile extenatum. Et in Heccyrallico latu exclamant, venit, id quod me repente aspexerat. Et Livius lib. 41: Id quod erat veritas conjunctio cum Macedonibus. Et lib. 3. ad Qu. Fraticm: Teneo ab accusando vix mehercule, sed tamen teneo, id quod iudices nullo habemus. Ex Aldi commentario ad Qu. Fratrem.

Idrea, radix acerba gustu, Diosc. lib. 4. cap. 47.

Idreus, lapis Dactylus in Creta, apud Solin. cap. 19.

Idcirco, vel Idcirco, compositio, ideo est ob causam. [p] w hal etm. di. dicitur. Gal. Ponce. portant. Ital. Perca. p. et ante. German. Darumb derhalb. Hisp. Pornde. Polon. Pzeto. dia. tpe. Vngar. Anak okair. Ang. The. spon. for that cause.] Terent. in Andr. Nam idcirco accedens, nuptias quod mihi apparat sentit. Cicero 7. Verr. Reperit idcirco hanc in uno homine consuta, ut caetera formidines, &c.

Idem, penult. prod. [idm. ddi. r. ddi.] Pol. Kspait no vmsit pami. Vngar. Adia.] est prima rerum species, & inchoata intelligentia. Cicero in Oratore: Has rerum formas appellat ideas ille non intelligendi solum, sed etiam dicendi gravissimus autor & magister Plato, estq. y pini negat, atque semper est, ac ratione & intelligentia continet; caetera nasci, occidere, fluere, labi, nec duratius esse uno & eodem statu. Ideas (inquit August. libro 70. Quaestio cum.) Latine possumus vel formas, vel species dicere, ut verbum & verbo transferre videamus. Ideas primas Plato appellasse perhibetur. Sunt autem Idem exemplaria aeterna eorum quae naturaliter sunt, immortales, immutabiles, inviolabiles. Et ut res aperiore fiat, opus est, praeter omnes homines intelligere quendam hominem & praeter omnes equos, equum & praeter animalia, animal ingenuum. Et quemadmodum ex uno sigillo complures sunt impressiones, sic ex uno homine sexcenta milia hominum. Et haec est Platonis idea: a quo Aristoteles dissentiens, nullas putat esse ideas. Euseb. libro Praep. ideam sic definit: Idea est perceptiva substantia, causa & principium, ut singularia talia sint, qualis est ipsa: & quemadmodum sensibilibus exemplaria ad haec corpora praecedunt, sic quae omnia in seipsa continet pulcherrima atque perfectissima, huius mundi exemplar est, ad quam a creatore Deo ab universa substantia mundus similiter formatus est.

Idem, compositum ex is, & demum. [idm. ddi. r. ddi.] Gal. Le moyse. Ital. Questo il bifo. quel medesimo. Ger. Eben dir. Hisp. Ello mesmo. Pol. Teny. Vngar. Az. Ang. The same.] in masculino genere nominativi singularis producit priorem, quam in neutro genere corripit, tam in nominativo, quam accusativo. Virg. 4. Aeneid. Idem ambas ferro dolor, atq. eadem hora tulisset. Iuvenalis: Sic fecisset idem, caderet sub iudice morum. Accusativus masculini & femini generis mutat in in ante d, euphoniae causa: ut Eundem, eandem. Caetero vero casus ex integro & corrupto compositi inveniuntur: ut haec dem, eundem, eadem, eodem, eadem, eadem, vel idem, eodem, itaque per duo u, vel per e, & i, regula exigat sibi, idm nominativum pluralem masculinum, quam dativum & ablativum plurales. Solent tamen poetae per syna-

resin duo u, in unum contrahere. Vnde idem & isdem in carmine sunt dissyllaba. Habet nonnunquam venustam quandam vim & rationem repetendi, quae iam sunt dicta, Cicero. 1. Offic. & haec conjuncta beneficentia, quam eandem, vel benignitatem, vel liberalitatem appellare licet: id est, quam eam. Quintilianus: Si causam venefici dicat adultera, non M. Catonis damnata iudicio videatur, qui nullam adulteram non eandem esse maleficam dixit. Ab idem fit idem, quasi item idem, quod est similiter, eodem modo. Vide suo loco.

Idemdem, penult. corr. Compositum ex idem geminato: [idm. ddi. r. ddi.] Gal. Somenteson. Ital. Somentesofficiate. Ger. Sinto / sommedar / vint. vber das ander. Hif. Mucha vaxi. Pol. Vlamie, indus podrogim. Vngar. Mind vatalan gyakora. Ang. Ofentymet.] sed prius in in a mutatur, & t interponitur euphoniae causa, significatque frequenter, & (ut inquit Valla lib. 2.) cum quodam intervallo. Livius libro 1: Vnam longe ante alias insignem specie, & pulchritudine, a globo, Thalassii cuiusdam captam ferunt, multumq. seiscitantibus cuinam ea ferretur, idemdem, nequis violaret, Thalassio ferri calamitatum. Plinius: Centum millia numerum pro domo eius idemdem promittens. Suetonius in Caesare: Quum M. Cato idemdem, nec sine iurjurando denuntiaret, delatum se nomen eius simul ac primum exercitum dimississet: id est, frequenter, subinde crebro.

Idem, Compositio collectiva, sive rationalis, significans idcirco, eam ob causam. [p] w hal etm. di. dicitur. Gal. Ponce. portant. Ital. Perca. p. et ante. German. Darumb derhalb. Hisp. Pornde. Polon. Pzeto. dia. tpe. Vngar. Anak okair. Ang. The. spon. for that cause.] Cicero 6. Verina: Ideo Claudius Pulcher teruit, ut C. Veres autense possit. Idem 1. de Invent. Haec ideo diligentia inducitur praescriptio, ut aperit, &c. Ideo quod. Idem Lental. Famil. 1: Re quidem ipsa mihi ideo non satisfacio, quod nullam partem tuorum mentiorum, &c. Et in Verr. 1: In hoc genere facilius est existimatio, quam reprehensio, ideo quod eum, qui hoc facit avatum possumus existimare, et tamen in eo consistere non tam facile possumus. Ideo quoque pro Celio: Non si iusta causa est oppugnandi, ideo quoque iustum est, &c.

Idiogramum, penult. corr. n. f. [idm. ddi. r. ddi.] Polon. Wsk. ne. riki pafno. Vngar. Tulaylan lex. uo.] Latine privata scriptura.

Idioma, ais, n. f. [idm. ddi. r. ddi.] Gal. Proprietat de langage. Ital. Idioma, lingua pro. Ger. Esar Sprach et geisthaft. Hif. Propiedad de la lengua. Pol. Wsk. riki mony. Vn. Vala mily yestvok. Tulaylan lex. uo. Ang. A proper forme of speech.] Proprietas sermonis: ut sunt quinque idiomata Graecorum, quae & dialecti vocantur.

Idiotus, sive Idiota, penult. prod. com p. [idm. ddi. r. ddi.] Gal. Idiot, berr. dant, sit ignorans, pueri pofonne. Ital. Ignorante, idota. Ger. Ein stochte pofonso ten Zimp. Vngar. Hif. Neci, riki, indolo, lora. Pol. Gfiba pulli a, vryha yobozv mionata. Vn. Tulatlan, paf. rife. Ang. An idiot, a fool.] Proprie idem est quod privatus, nulloque munere publico fungens. Vnde idemdem dicitur Graeci, pro eo quod est privatam vitam agere. Apud Latinos tamen ferè accipitur pro illiterato, & imperito. Lucil. Quidam, & tu idem illiteratum me, atque idiotam diceret? Cicero 7. Verina. Quae non modo istum hominem ingeniosum, atque intelligentem, venemetiam quaevis nostrum, quos ille idiotas appellat, delectare possent.

Idiotifimus, Seneca Controversiarum libro 7: Idiotifimus est inter orationis virtutes, res quae raro procedit. Magno enim temperamento opus est, & occasione quadam, nec tamen mirum est si difficulter apprehendatur vitio tam vicina virtus.

Idolum, sive penultima pro ducta. Simulachrum, statua, imago. [idm. ddi. r. ddi.] Gal. Idole, simulacro. Ger. Ein Bild oder Bild. Bel. Ein Bild. Hif. Idol. Polon. Ipal. Vng. Balanay. Ang. An idol, or image.] Cicero 1. de Finibus Atomi, inane, imago, quae idola nominant. Nonnunquam accipitur pro spectro sive phantasmate. Plin. in Epistolis. Mox apparebat idolum, senex macie & squalore confectus, promissa barba.

Idolatriam, sive idolatrem, Idolorum cultor. [Pol. Bal. med. mal. ca. Vn. Balanay imido.]

Idolatriam, [idm. ddi. r. ddi.] Pol. Bal. med. mal. ca. Vng. Balanay imido.] Simulachrorum cultura: compositum ex idm ddi. r. ddi. & latr.

Idolopetia, sive idolopetia, Figura est qua introducimus personam notam, sed mortuam, & quae loqui desierit sicut in Heccuba Euripidis, Polydoti introducitur idolum: & Appii Caei in oratione Cicerois pro M. Celio.

Idolopetia, [idm. ddi. r. ddi.] Vn. Balanay imido.] cum accentu in penultima, immolatio quae fit idolis. [idm. ddi. r. ddi.]